

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iudicium De Articulis Confessionis Fidei Anno M. D. XXX.
Caesar. M. Augustæ exhibitis, quatenus scilicet à
Catholicis admittendi sint aut reiiciendi**

Hoffmeister, Johann

Coloniæ, 1559

VD16 ZV 17723

De Poenitentia & Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34289

ARTICVLVS XI.

hæc in populo Dei rectè teneantur, & non erit op^o reuocare quod semel eiectum est. Hactenus ille, qui quò tendat, facile intelligas. Sed nolumus cum hoc homine in disputationem descendere. Breuiter, confessionem hanc Sacramentalem, quam alij & priuatam & auricularem vocant, nos retinemus & approbamus, scientes quantum ipsa Ecclesiæ profuerit: nec ignorantes quantum nonnulli illa ipsa abusi fuerint, hic malitia, ille inscitia. Sed de his futura Synodus dispiciet. Constituantur confessores, quos vocant, vitæ sanctimonia & eruditione probati, quiq; salute animarum nihil antiquius habent, & abundè refotmata fuerit confessio.

DE POENITENTIA & Satisfactione Articulus duodecimus.

DE Poenitentia docent, quod lapsis post Baptismum contingere possit remissio peccatorum, quocunq; tempore cum con-

ARTICVLVS XII.

conuertuntur. Et quod Ecclesia talibus redeuntibus ad poenitentiam absolutionem impartiri debeat.

Constat autem poenitentia proprie his duabus partibus: Altera est, contritio seu terrores incussi conscientiae agnito peccato: Altera est, fides quae concipitur ex Euangelio seu absolutione, & credit propter Christum remitti peccata, & consolatur conscientiam, & ex terroribus liberat. Deinde sequi debent bona opera, quae sunt fructus poenitentiae.

A Damnant Anabaptistas, qui negant semel iustificatos posse amittere spiritum sanctum. Item, qui contendunt quibusdam tantam perfectionem in hac vita contingere, ut peccare non possint. Damnantur & Nouatiani, qui nolebant absoluerelapso post Baptismum redeuntess

ARTICVLVS. XII.

ad pœnitentiã. Reijciuntur & isti, qui non docent remissionem peccatorum cõtingere propter nostrã dilectionem & opera. Reijciũtur & isti q̄ Canonicas satisfactiões docēt necessariã esse ad redimẽdas pœnas æternas, aut pœnas purgatoriũ.

F. Ioan. Hoff.

QVOD hic docent de pœnitentiã, contritione, fide & fructibus pœnitentiã, nihil per omnia probatur: Quia enim necesse est, de verbis contendere, quando de re ipsa nulla est cõtrouersia? Mallem quidem aduersarios loqui verbis consuetis, etsi non purè, quod forsã abhorrèt, latinis, ne nouitate verborum nobis viderentur fucum facere velle: at quoniam concordia causa aliquando etiam proprio iure cedendum est, age nihil moremur insolita verba, nihil moueamur nouis loquendi formulis. Lapsis si resipuerint, non negabimus Absolutionem: At pœnitentis est, ex agnitione peccatorum

ARTICVLVS. XII.

rum conteri & concuti: quoniam certum est Deum malitia nostra valde offendi. Est etiam pœnitentis, vt licet multa bona opera fecerit, tamen credat se merito passionis Iesu Christi remissionem peccatorum accipere: at remissione accepta, necessum est, vt quanto peius antea operatus fuerat, tanto feruentius postea virtutum operibus incumbat, vt fiat quasi recompensatio vitiorum fœcunda pietas. Hæc siue fructus pœnitentiæ, siue satisfactionem voces, nihil moramur. De confessione peccatorum px. imo capite tractatum est. Confessio peccati est, ait Hilarius, vt id quod à te gestum est per cognitionem peccati, confitearis peccatum. Et pauld post, Nullus autem id quod peccatum esse cōfessus est, deinceps debet admittere: Quia confessio peccati, est professio desinendi. Sed hæc par erga. Si Canones veterum respexerimus, facile poterimus iudicare, quid in pœnitentia nostra vel reijciendum vel dissimulandum. neq; enim possumus diffiteri, quin Augie stabulum hîc multas sordes habeat: hoc quod nō Scholasticis, multo min⁹ aut vetustis Patrib⁹, sed indoctis, impijs & auaris Cōfessoribus adscribim⁹. Hic aut rurs⁹ piculū est, ne

Quasi
Sicut exhibuistis.
&c.

In Psal. 137

ARTICVLVS XII.

Zuingliani mordicùs suum dogma de pœnitentia sint defensuri, etiã si Lutherani in doctrina pœnitentiæ nobiscum conuenerint. Ioannes Calvinus non indoctus homo in disputatione super pœnitentia non fert fidem esse pœnitentiæ partem, quod tamen Lutherani nusquàm non vrgent. Inquit enim in Institutione sua, Quod quidam fidem sub pœnitentia completantur pugnat cum eo, quod Paulus in Actis dicit, se Iudæis & Gentibus testificatum, in Deum pœnitentiam, & fidem in Iesum Christum. Vbi tanquam duo diuersa pœnitentiã & fidẽ enumerat. Hactenus ille rotidẽ verbis, quibus non ita multo post addit, Et si separari non possunt, distingui tamen debent. Iam ex eadẽ Schola audiamus Myconiũ, Primus ad Euangelij gratiam gradus est resipiscere, id est, sapere dento. Nam desipit homo dũ peccat: facit enim quod est contra Deũ suum & Dominum. Resipiscit, agnoscens quid commiserit: si destiterit & deinceps omni studio cauerit, ne relabatur, canis & porci similis factus &c. Hæc ille. Vbi in hac sententia vlla mentio fidei? An non hic dicit, quod in veteribus Apologia videretur con-

ARTICVLVS XII.

contēnere? Apologia adducit, Pœnitentiā Ambroſij
 est mala præterita plangere, & plangenda
 iterum non committere. Item, Pœnitentiā
 est quædam dolentis vindicta, puniens in
 se quod dolet se commiſſiſſe. Hæc cerre cū
 myconio conueniunt. Nec ſtatim negatur
 fides etiam ſi taceatur: Sic Calvinus non
 exprimit fidem, dum inquit, Pœnitentiā
 est carnis noſtrę veteriſque hominis mor-
 tificatio, quam in nobis efficit verus ac ſyn-
 cer⁹ Dei timor. Bucerus fidei mentionem
 in definitione peccati facit, dū inquit, Pœ-
 nitentiā Euangelicā eſt accepta gratia pec-
 catorum per fidem in Chriſtum, perpetuū
 mortificandę carnis ſtudium, ſed alacre, et
 remiſſaque ſed lubens meditatio, Tantum
 Butzerus, qui vt vides, poſt acceptā remiſ-
 ſionem peccatorum, pœnitentiā locat: quū
 meo iudicio, pœnitentiā, ſtudium morti-
 candę carnis, remiſſam peccatorum præce-
 dere debeat. Pœnitentiā agite, inquit Chri-
 ſtus, & credite Euāgelio. Et apud Lucā præ-
 cipit prædicare pœnitentiā in remiſſionē pec-
 catorum. Apologia item primò ponit cōtri-
 tionē, deinde fidē, poſtea bona opa fructus
 pœnitentię. Luth. vt & hūc audias in catechi-
 ſmo dum definit pœnitē. oīno nō meminit

*Timor
 forte legē
 dum,

ARTICVLVS. XII.

fidei, Pœnitentia propriè nihil est, inquit, quàm baptisus & huius exercitiũ: Quid enim pœnitentia potest dici aliud, quàm veterem hominem magno adoriri animo, vt eius concupiscentiæ coherceantur, ac nouam vitam amplecti? Hæc ille. Quæ autem hic mentio fidei? Ergo quod Luthero & alijs suæ farine hominibus non improperant, ab Ecclesia postulare desistat, ne ipsi rursus occinamus illud Horatianum, quod nobis Apologia suauiter scilicet cecinit: Egomet mi ignosco, Momus inquit. At respondebunt, vt ad defensionem sui satis sunt ingeniosi, alibi apud suos fidei nomenclaturam fieri, vt non necesse sit illam toties inculcare: totidem verbis & nostros excusari licebit. Certè D. Bernardus ex nostris est, quem tamen pro se adducunt aduersarij. Quod si Scholasticis pergunt facessere negotium, in promptu responsum est, non nullum esse delectum inter Scholasticos: nec omnia Scholasticorum dogmata ab ecclesia esse recepta. An ne excludunt Scholastici fidem à pœnitentia cum illam volunt causam esse pœnitentiæ non partem pœnitentiæ? Fatentur itaque fidem sic ad pœnitentiam pertinere, vt sine

illa

ARTICVLVS. XII.

illa hæc nihil cōmodi habeat, penitusque
 caussa sit: Imò plus tribuūt fidei in hoc ne-
 gorio, quàm Aduersarij ipsi: hij enim faci-
 unt fidem partem pœnitentię, illi verò cau-
 sam pœnitentię. Plus autem est causam,
 quàm partem esse. Si verò tu ideo vocas fi-
 dem partem pœnitentię, quia hæc sine illa
 nihil est: licebit & fidem omnium bonorū
 operum partem dicere, quum hæc extra il-
 lam vtilia non sint, & sine fide impossibile
 sit placere Deo. Hæc mihi eò dicuntur, vt
 Scholasticos ab iniuria defendam, quam
 Apologia ipsis inurit tantę fidei. Sed non
 habent vllò opus defensore Scholastici, vt
 quorum scripta apertiora sunt, quàm vt q̄s
 persuadeatur ipsos meritò à Philippo accu-
 satos esse. An nō hæc Aquinas scripsit, q̄ cō-
 tinēter subijcio? Actū pœnitentię, inqt, præ-
 cedit fidei actus: quia accedentem ad Deū
 oportet credere. Motus quoque fidei, con-
 iunctus est motui timoris: quia ex motu
 spei, habetur æstimatio de possibilitate ve-
 nię consequendę &c. Deinde motio seu
 actio charitatis & aliarum virtutū per or-
 dinem &c. Hæc ille. Profectò fides sic ad-
 nexa est pœnitentię, vt hæc sine illa verè,
 ceu diximus, esse non possit. Quis enim

I s pœniē

ARTICVLVS XII.

penitentiam ageret desperata remissione peccatorum? Igitur filius ille edax, & vincibili libido abierint, facile & in hoc articulo fartietur concordia. Disputationem aut potius, altercationem quam Apologia instituit super Confessione & satisfactionibus, paucissimis reuellemus: quid enim iuvat verbosum esse, & sæpe dicta, toties & ad nausæam vsq; repetere? Si Apologia Confessionem probat, & quandam peccatorum enumerationem prodesse iudicat, vt homines melius institui possint, ita tamen vtroumnia cum moderatione fiant, nobiscum certe sentit, qui tortores & carnifices conscientiarum ex animo odimus. Recta quidem hæc sunt, sed limitanda est hæc enumeratio peccatorum, ita vt non solum non sit carnificina conscientiarum, sed etiam, vt non sit cauillatio potius quam peccatorum enumeratio. Iam si enumeratio peccatorum, ex S. Scripturis probari non potest, id quod vrget Apologia, qui fit quod eam prodesse iudicat? Sed male habet illos placidos conscientiarum medicos, quod de enumeratione occultorum peccatorum docemus. Si quid hic peccatur, non cum Scholasticis, sed cum priscis patribus expostue

ARTICVLVS XII.

postulent: cum illis, inquam, qui non solum de publica pœnitentia, sed etiam de priuata occultorum peccatorum Confessione loquuntur. Sic enim scribit D. Hieronimus in Ecclesiasten suum, Si quem ser- Cap. 10.
pēs diabolus occultè momorderit, & nullo eū cōscio peccati veneno infecerit: si tacerit qui percussus, & nō egerit pœnitentiā, nec vulnus suū fratri & Magistro voluerit cōfiteri: Magister q̄ linguā habet ad curandum, facile ei prodesse nō poterit. Si enim erubescat egrotus vulnus medico cōfiteri, quod ignorat medicina, non curat. Haftenus ille tam clarè vt nemo tergiversari possit, quin loquatur de occultorum peccatorum confessione, & nō de publica pœnitentiā. Addamus Hieronimo vetustiore In Psal. 37.
Adamantium, qui & ipse profectò, non de publica illa, & veteri Ecclesiæ consueta pœnitentiā loquit̄, sed de cōfessiōe nostra quae iam agitur, in hæc verba scribit: Vide, inquit, quid nos edocet Scriptura diuina, quia nō oportet peccatū celare intrinsec⁹. Fortassis enim sicut hij, qui habent inclusam intus escam indigestam, aut humoris vel phlegmatis, stomacho grauitè & molestè conuenientia, si vomuerint releuan-

releuan-

ARTICVLVS. XII.

releuantur: ita etiam hij qui peccauerunt, siquidem retinent in se peccatum, intrinsicus vrgentur, & propemodum suffocantur à phlegmate vel humore peccati. Si autem ipse sui accusator fiat, dum accusat semetipsum & confitetur, simul euomit & delictum, atque omnem morbi digerit causam. Hęc ille in Psalmum 37. quem hoc loci penitiùs introspicere operæ pretium fuerit. Docet atque hortatur etiam Clemens ille vetustissimus in Cõpendiolo suo, cogitationes malas cordi suo aduenientes, mox ad Christum allidere, & sacerdotibus domini manifestare. Eius generis sunt & alia apud eundem Clementem ad Iacobum fratrem Domini Epistola prima. Ergo si reuelauerimus peccata nostra (Origenis utimur non tam verbis quàm prudenti consilio) non solum coram Deo, sed & his qui possunt mederi vulneribus nostris atque peccatis, debentur nostra ab eo qui ait, Ecce delebo vt nubem iniquitates vestras, &c. Sunt etiam quæ ad nostrum institutũ facere possent in D. Cypriani volumine, maximè in sermone de Lapsis, quę ne libellus in immensum crescat adscribere non libet: satis enim putamus iam disputatum de

ARTICVLVS XII.

de Confessione.

RESTAT vt & de Satisfactione non nihil dicamus, qm̄ & hāc camerinam mouet Apologia, ne scilicet non sit satis verboſa, nihilque intemeratum relinquat Eccleſiæ. Scribit autem Philipp⁹ ille ex ritu publicę pœnitentię reliquum nobis eſſe quidquid ſatisfactionis apud nos eſt: & nescio quæ Figulus ille, nos toties fingere calumniatur. Nihil hīc nos remoratur vnde Satisfactiones illæ profluxerint: Sed de hoc eſt Quæſtio, an ne Satisfactiones Euangelio contradicant: Si bonæ ſunt & Euangelio dignæ atque conſentaneæ, retinendæ certè; & obſeruandæ ſunt, ſiue ſint publicæ ſiue priuatæ: Si malæ ſunt, doceat nos Apologia, qua ratione, quoue nomine malæ ſint. Nolumus hic recenſeri nobis longum cathalogum abuſuum, quò plerumq; immò ſemper reſpicit Apologia, quos nos etiam improbamus. Sed loquimur de ſententiâ Eccleſiæ, quam ſuper ſatisfactione habet. Hic rurfus audio Eccleſiam non lacerrari, ſed Scholaſticos, qui multa abſurda finxerunt, ſi Philippo credimus, qui multa contraria ſcripſerunt, qui toto cælo errant, qui remiſſionem peccatorum ſatisfactionibus,

ſatisfactionibus,

ARTICVLVS XII.

factionibus, & non vni Christo acceptam
ferunt. Hæc nimirum est illa Helena. Tu
porrò vide ne eodem cum Scholasticis hæ
reas luto (Fingam enim Scholasticos rectè
à te traductos) Scholæ male audiunt quod
asserunt Satisfactiones fieri ad placandam
diuinam offensam. Esto, hæc doceant Ca-
tholici: docent certè ex sententia Scriptu-
ræ, ex sententia Catholicorum virorū, p̄ba-
tissimorum s. Ecclesię doctorum. Scriptu-
ræ sacræ testimonia aperta & cuius obuia
sunt, & quæ Philipp⁹ sua astutia eneruare
nunq̄ poterit. De patribus dicemus. Audi
vel vnum Augustinum, quē etiam ipsi ad-
uersarij, nō paucis præferunt, In melius est
vita, inquit, mundāda, & per eleemosynas
de peccatis præteritis est propitiandus De-
us, nō ad hoc emendus quodammodo, vt
ea semper liceat impune committere: Ne-
mini enī dedit Deus laxamentum peccan-
di, quamuis miserando deleat iam facta
peccata, si non SATISFACTIO congrua
negligatur. Hactenus ille in Enchiridio ca-
pite. 70. Audis hic de peccatis præteritis
Deum esse propitiandum ? Audis Deum
delere peccata, si modo satisfactio cōgrua
accel.

vide Hie-
ro. in cap.
Danie. 4.

vide exo.
cap. 32.

vide. Au-
gustinū de
peccatorū
me. & re.
lib. 2. cap.
54. Et in
expo. ad
Rom. in-
choatē nō
ita lōgè ab
initio.

ARTICVLVS XII.

accesserit? videtur autem Augustinus alludere ad locum illum Eccle. quinto. De propitiato peccato, noli esse sine metu. Iam ne quis existimet Diuum Augustinū de publica satisfactione loqui, huius in superiorib⁹ meminit, dicēs: Rectè cōstituū ab his qui Ecclesiæ præsumt tempora pœnitentiæ, vt fiat etiam satis Ecclesiæ, in qua remittuntur peccata, &c. Chrysostrmus item Homiliæ 80. docet, Non à pristinis tantum malis desistere, sed etiam meliora sequi officia, rectè pœnitentiam dici: nec ad sanitatem satis esse nobis extraxisse tantum sagittas, verū & medicamenta esse vulneri imponenda.

Quod Diuus Origenes hac de re habet, in capite Numerorum 14. quoniam prolixum est, & iam nos æquo longiores fuimus, ad scribere super sedebimus. Profectò præsentis sæculi status, omnī scelerum peste corruptissimus, admonet ne demulciamus capita impiorum, qui exultant in rebus pessimis, & lætantur cum malefecerint: sed multo magis veteris Ecclesiæ disciplinam reuouemus (vt cunq̄ repugnent aduersarij) vt vel timore pœnæ discamus
ini-

ARTICVLVS XII.

iniquitatibus nostris renunciare. Fatemur
& in hoc negotio multos irrepsisse abusus,
qui re bene purgata, piè medica manu rei-
ciendi sunt. Queratur Dei verus honos,
queratur Ecclesiæ decor, & Deus mitissi-
mus, nostris conatibus non deerit. Dele-
ctet nos magis pœnitentię opera facere, q̄ de
pœnitentia multis disputare, & actum erit
de Zizanijs. Et hæc quidem putamus pro
loco & tempore, super hoc Articulo, piè
sufficere: Impiè morosos nihil moramur.

DE SACRAMENTO- rum numero, & virtute *Articulus deci- mus tertius.*

DE vsu Sacramentorū docent
quod sacramenta instituta
sint, non modo vt sint notæ profes-
sionis inter homines, sed magis vt
sint signa & testimonia voluntatis
Dei erga nos, ad excitandam &
confirmandam fidem in his qui v-
tuntur proposita. Itaque vtendum
est